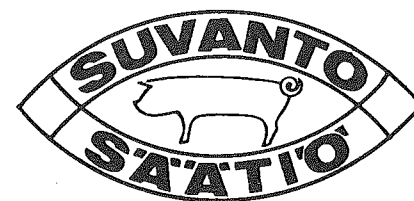

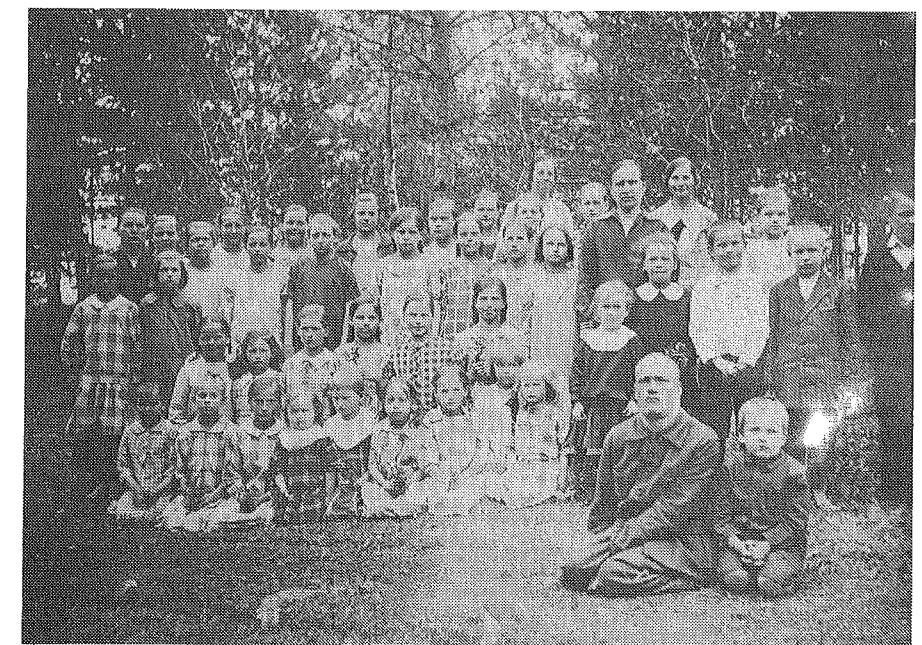
SUVANNON

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 2 1992
MAALISKUU

Kuvassa Sakkolan PANNUSAARELAISIA tietävästi ikuistettuna v. 1926—27. Lisää selostusta kuvaan sisäisivuilla.

Talvi alkaa jo kummasti kääntyä kevääseen. Harvinaisen leppoisassa säässä onkin itsenäisyyden juhluvuoden alkua saatu viettää.

Itsenäisyyden kunniaksi on luvassa sakkolalaisillekin oma juhlaansa, joka järjestetään Lempäälässä 9. kesäkuuta. Tilaisuudesta kerrotaan tarkemmin Suvannon Seudun seuraavassa numerossa, joka ilmestyy toukokuussa.

Käsissänne on nyt vuoden 1992 numero 2 — toivottavasti lukemisen iloa riittää lähipäiviksi. Älkää unohtako toimitusta: kirjoitukset ovat edelleen tervetulleita.

Suvannon Seudun tilausmaksuista on tullut jo joitakin kyselyjä. Laskut päätettiin laittaa postiin vasta maaliskuun huhtikuun aikana, etteivät kaikki maksettavat kasaantuisi alkuvuoteen. Tilaushinta on 70 markkaa, ja laskut siis tulevat jokaiselle kotiin postitse. Muuta kautta ei tilausmaksuja tarvitse toimittaa.

Kevään odotusta kaikille suvannonseutulaisille!

MRT

Muistomerkkihanke etenee

Sakkolan kirkkomaalle vireillä ollut muistomerkkihanke etenee. Suvanto-Säätiön puuhaaman muistomerkkiasian rajantakaisena avustajana toimiva Vladimir Chertilin oli maaliskuun alkupuolella vieraisilla Suomessa. Pietarin alueellisen turistineuvoston jäsen, eläkkeellä oleva tykistön eversti Vladimir Chertilin toi mukanaan piirustusluonnoksia muistomerkistä. Hän esitteli niitä Suvanto-Säätiön hallitukselle Lempäälässä

pidetyssä kokouksessa 2. maaliskuuta — ja sai tietysti matkaansa lisäohjeita hankkeen vauhdittamiseksi.

Chertilinin kävivät hakemassa Suomen vierailulle Esko Kallonen Lempäälästä ja Martti Karonen Tampereelta. Samalla käynnillään he kävivät neuvotteluja myös Käkisalmen toimeenpanevan komitean puheenjohtajan kanssa. Pietaristahan muistomerkille on lupa saatu jo vuoden 1991 syksyllä.

— Uskoisin, että lupa-asiat ovat jo pitkälti kunnossa. Suulliset luvat on ainakin saatu, toteaa Esko Kallonen Suvanto-Säätiöstä.

Vladimir Chertilin uskoo myös, että muistomerkkin saamiselle on nyt paremmat edellytykset kuin vielä pari vuotta sitten.

— Nyt yhteistyö on helpompaa paikallishallinnon kanssa, sanoi Chertilin ja lupasi kaikin tavoin auttaa Sakkolan pitäjäsäätiötä muistomerkkin aikaansaamiseksi.

Kiviniemen kissan pamauttajaistalvella 1933

Saijan joki, joka on Sakkolan pitäjän ja Valkjärven pitäjän rajana, oli Kiviniemen kylän kohdalta suurimmillaan kokonsa kuin myös virtauksensakin osalta. Tätä joen virtaa olivatkin sitten hyväksi käyttäneet veljekset Kalle ja Akseli. He olivat perustaneet joen varteen nahkurin verstaan, ja töitä heillä olikin niin riittävästi, että voivat antaa työpaikan joillekin sen alan ammattia taitaville työntekijöille.

Kalle oli perheellinen ja asui muutamana sadan metrin etäisyydellä.

Samalle alueelle he rakensivat toisen rakennuksen ja perustivat suutarin verstaan, jossa tehtiin uusia sekä korjailtiin vanhoja. Samassa yhteydessä oli myös Akselille järjestetty asunto, jossa hän eleli omia vanhanpojan päiviään. Hänet tunnettiin alueella täysin purjein menijänä, että hän ei yleisesti häirinnyt naapureita vaikka joskus silloin tällöin ottikin siitä miestä vahvempaa. Hänelle riitti sitten, että hänelle keitettiin puoli kiloa kananmunia ja sillä hän taas pisti itsensä työkuuntoon.

Tämä nahkurin-suutarin verstaas oli hyvin suosittu miesten kokoontumispaikka vapaa-ajan viettoon varten. Siellä pelattiin vähän korttia, haasteltiin jutut ja napattiin pullostakin kun jollakin sattui olemaan väkevää ainetta, niin kuin yksi muija sitä nimitti.

Yleisesti tunnettu lause olikin; no männäähä ensiks sinne verstaal, ni katsotaaha sit et miten tää päivä panna alul.

Olikin sitten tuntematon kissakin niin mieltynyt niil nurkille, et ei suostunut poistumaan millään hätistelemlä. Kun kissa alkoi jo olollaan olemaan häiriöksi, niin miesväki teki päätöksen, että se on lopetettava. Yksi talon isäntä sanoi; no mie ko huomen aamul otan mei nurkast sen haulikkoin ja sillä kerran pammautan, niin saatte nähä mite sil kissal käyp.

Seuraavan päivän aamul hyö tulit katsomaa sitä pammauttamista. Isäntä tähtäs ja pammautti, liekö ollut vika haulikos vaiko pammauttajas, mut kissas ei vikkaa ainakaa olt. Se lähtikin vetämään jokaiselt neljält

jalalt silviisii, et siint ei jälkeäkään näkynt mihinkään suuntaan. Nyt tulikin hakeminen mihin se kissa hävis.

Lähellä asuikin sitten oikein oikea juttumies, jota juttunimelt kutsuttiin Taavetiks. Taavetti lähti tekemään asjast selvää just. No iha turhaaha työ sitä kissaa täältä mistää etsitte, mieko tuln pyörän kanssa tuolt kasarmilt ni siel hä se kissa tul minnuu vastaa ja kysel tietä Vuoksela, ko siel Sakkolan puolel on sellanen haulikko jot, et pitää muuttaa iha toisee pitäjää.

Pamauttajat pistiit tupakaks ja Taavetti jatkoi; no oiska he kissa pääst jos ois lähtent sillo yl suoraa sinne Valkjärven puolel. Mut se tietysti arvel et se Vuoksela pitäjä onki sitä entistä Sakkolan pitäjää ni vissii häneltäki vanhat kirkon kirjat löytyyt sielt Vuokselast. Lieneekö kirjat löytyneet mistää, mut sil tiel on kissa vielkii tietämättömis. Joten pamauttajat sanoikkii jot eipähän meijä tarvitse sitä nyt lummeen peittää eikä sen paremmin hauvata.

Sulo Kuisma

Pannusaarelaisten kuvasta

Lehden kannessa oleva valokuva on peräisin Lempäälän Säjistä, Aino Kuismalta. Valokuvan lähetti julkaistavaksi Hilka Kosonen Savonlinnasta. Kuvassa on ainakin suurin osa Sakkolan pannusaarelaisia. Ky-

seessä lienee pyhäkoulu tai vastaava — ehkä kesäjuhla? Kuva on otettu vuosien 1926—27 aikoihin. Kuvassa etualalla on runoilija-saarnaaja Antti Laamanen, takana keskellä opettaja Aino Meskanen, vieressä Helmi Mes-

kanen, edessä sitten Kekin tyttöjä, sivulla ryhmässä Huuskan tyttöjä, Ruunan tyttöjä ja Roinisen tyttöjä. Takana sivulla Anna-Maria Naskali (opettajana). — Poikia en osaa edes arvailla, kirjoittaa Hilka Kosonen.

Virtas vuolaana Syväri

1942 alettiin elää ns. asemasota vaihetta. Joukkomme olivat saaneet haltuunsa puolustukseen parhaiten soveltuvat asemat niin Itä-Karjalassa, kuin Kannaksellakin.

Vastapuoli oli myös huomannut suomalaisten pysähtymisen ja siirsivät osan omista joukoistaan Itä-Karjalasta ja Kannakselta Leningradin puolustukseen.

Tämä ei suinkaan tarkoittanut, että soturimme olisivat keskittyneet ainoastaan pakkakuppien tekoon. Viuhollinen yritti idässä ankariakin läpimurtoja ja uhreja tuli molemmille.

Leipä, amukset ja lepo ovat sotureille tärkeitä, mutta kaivattiin myös henkistä viihdykettä.

Kotirintamalta lähetettiin viihdytyskiertueita, jotka saivat pojille hymyä huoleen ja tuulahduksen siviilistä.

Senajan julkikset tulivat monelle tutuiksi "ilmielävinä", kuten esim. Reino Valkama ja Oiva Luhtala Ryhmänä ja Romppasena, Aku Korhonen Lapatossuna, sekä Einari Ketola korpraali Möttösenä ja lukemattomat muut laulajat, soittajat kuin myös näyttelijät.

Sodanaikana taas rintamalta nousi yleisön tietoisuuteen Henry Theel esiintyessään Aseveli-illoissa Messuhallissa.

Äänislinnassa toimi myös kuuluisa AUNUKSEN RADIO, jota hoiteli Pekka Tiilikainen, apunaan Kauko Käyhkö. Vilahtelipa siellä myös nuori Olavi Virtakin.

Soittokuntammekin vieraili siellä mm. 30. 12. -43 18 miehen voimalla, johtajana Martti Parantainen.

Kokosin pojista "normaalinkin" orkesterin musiikkilähetysiin. Eräässä lähetyksessä toimi solistina Lulu Paasipuro.

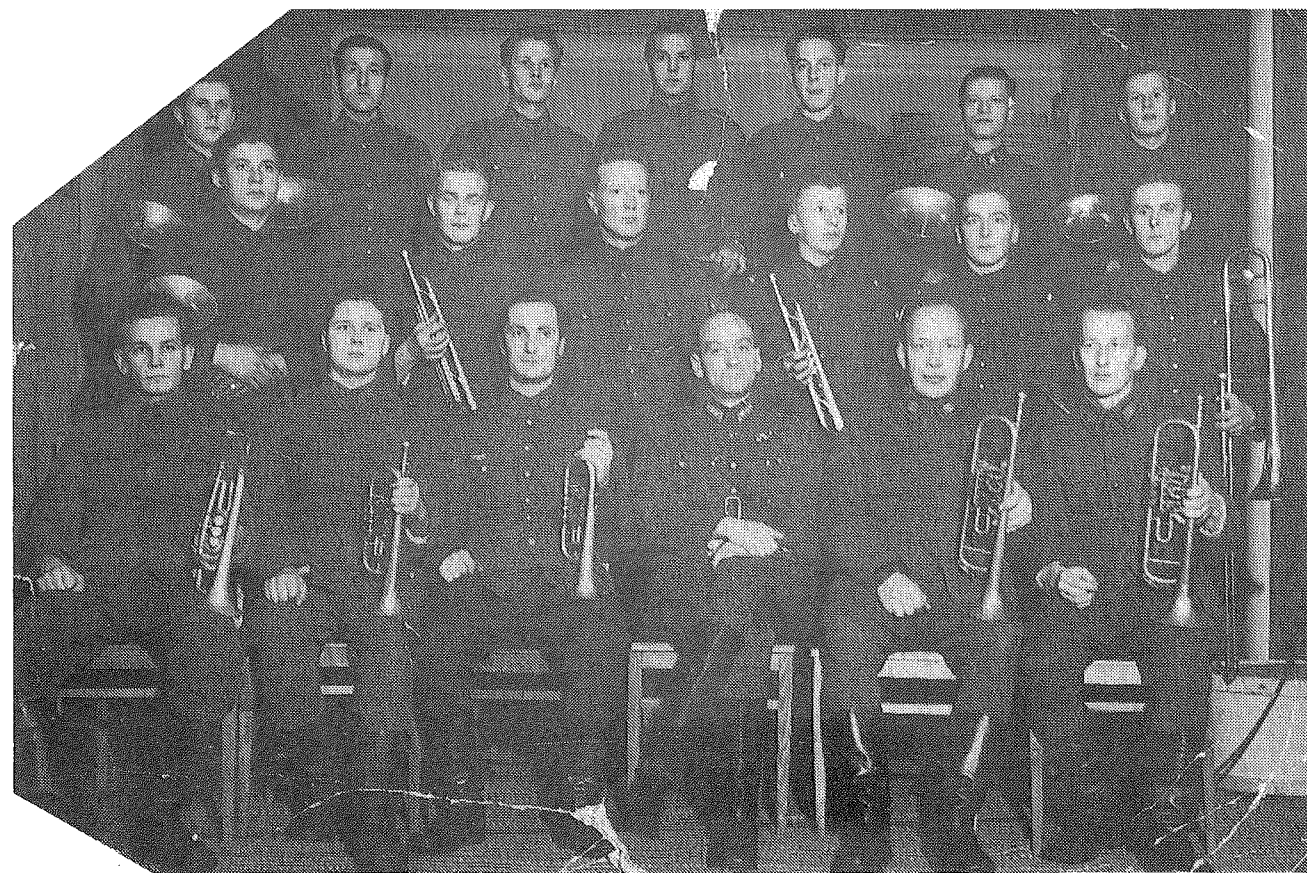
— 42 järjesti Propaganda Aseveljet ry. marssilaulu sävellyskilpailun. Osallistuin siihen marssilla "Pikku Mirjami".

Kului aikaa ja olin jo unohtanut koko jutun, kunnes eräänä päivänä Pauli Granfelt tuli kyselemään osallistuinko kilpailuun nimimerkillä H. Ivalo (Olavi H.)

Myönsin näin olevan ja Pave sanoi raadin etsivän nyt tekijää, sillä "Pikku Mirjami" voitti kisan.

Olin unohtanut merkitä kilpailusävellykseen oman nimeni.

Asiahan selvisi ja Helsingissä käydessäni oli marssi levytettykin. Laulajana oli George Malmsten.

Esiintymässä soittokunnan mukana Aunuksen radiossa 30. 12. 1943. Eturivissä Martti Parantainen, hänestä vasemmalle ylik. Olavi Huuska.

Nuutinpäivän vietossa

*Hyvä Tuomas joulun tuopi
paha Nuutti sen pois viepi.*

Tämä vuosi on maassamme juhluvuosi, mutta myös Virkki-Käsityö-museossa juhliitaan, nimittäin museon 15-vuotisjuhlaa.

Juhlavuosi alkoi Nuutinpäivänä 10. 1. perinteisillä kuusenkaristajaisilla. Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki lausui yleisön sydämellisesti tervetulleeksi ja kertoi käsityö-museon historiasta ja juhluvuoden tapahtumista. Sen jälkeen laulettiin yhdessä useita kauniita joululauluja pianisti Svetlana Koytschevan säestyksellä. Svetlana esitti myös Merikannon musiikkia ja bulgarialaisia sävelmiä.

Jouluemäntä, toimitusjohtaja Martta Ritvanen kertoi, että perinteisesti joulunaika katsottiin alkaneeksi Tuomaan päivästä ja päättyvän Nuutin päivään. Ja niinpä turkein, kirjavin nauhoin ja kapustoin sonnustautunut paha Nuutti, Liisa Vallioja, ilmestyi paikalle ja vei mahtavan joululeivän mennessään.

Jokainen läsnäolija oli saapuesaan saanut käteensä mietelauseen, jonka hän nyt luki ääneen. Joukossa oli sekä hauskoja ja iloisia että myös vakavia syvällisiä mietelmiä.

Lapset lauloivat ja leikkivät kuusen ympärillä ja Väinö Purje, Väiski, tempaisi koko joukon laulamaan yhdessä vielä kauneimpia joululauluja ja nauttimaan hänen vaikuttavasta lausuntaesityksestään Oiva Paloheimon runosta Yksinäisyys.

Laulajatar Maria Schauman ihasuttu yleisöä laulamalla mm. Sylvian joululaulun.

Lopuksi kuusi karistettiin koristeista ja kannettiin ulos koko joukon laulaessa "Päätti joulun, vaikk'ei kenkään sois..."

Koko juhluvuoden aikana on vaihtuvia näyttelyitä Virkki-käsityö-museossa, joista ensimmäisessä on näytteillä Mirja Vasaman tilkkumosaikitöitä. Kansansoittimia oli esillä las-kiaislauantaina 29. 2.

Raimo Suokas

Eeva Meloni

Sakkola

MARKKU KURIKKA
Jouluyönä 1991

Kertomus tää on Karjalasta,
entisestä Sakkolasta.
Suvantojärven rannoilta,
isiemme asuin mailta.

Sinne perheet kotinsa rakensivat,
kuokkien pellot raivasivat.
Tuli valloittaja vieraan maan,
pois otti kaiken aseillaan.

Kodeistaan joutui väki lähtemään,
rakkaan Suvannon sinne jättämään.
Nousi evakossa heille tilat uudet,
Sakkolaan jäi silti juuret.

Karjalan ihanilla laulumailla,
pellot olivat isäntää vailla.
Niityille alkoi kasvaa paju,
muutos entiseen oli raju.

Puute kaikesta tuli valtaajalle,
vääryyden varaan rakentajalle.
Nyt valta näyttää vaihtuvan heillä,
historia avautua uusilla teillä.

Uusi Vuosi toivomus suo,
Sakkola nyt takaisin tuo.
Päästä heimomme Kannakselle,
isien maille niin rakkahille.

Kivenraivausta Kiteellä

Palvelin sotien välisenä aikana 7. divisioonan, myöhemmin 7. prikaatin oikeusupseerin apulaisena. Toimenkuvaan kuului rikosentekijöiden kuulustelemisen lisäksi virkatoistusten, rikosrekisteriotteiden sekä muiden kenttäoikeudessa tarvittavien asiakirjojen hankinta. Työ oli erittäin mielenkiintoista. Toimiminen kenttäoikeudessa antoi puolestaan selvän kuvan oikeudenkäytöstä armeijan puitteissa. Sotatuomarina oli entisen Viipurin Hovioikeuden kanneviskaali Kalle Teikari, jo vanhempi, erittäin tarkka ja oikeudenmukainen mies.

Lienee ollut elokuun alkupäivät, kun sain käskyn ilmoittautua prikaatin esikuntapäällikölle. Minulle ojenettiin komennustodistus, jonka mukaan minun tuli ilmoittautua tiettyinä lauantaina kello 18.00 Kiteen kirkonkylän kansakoululla sijaitsevan joukko-osaston komentajalle. Mitään muuta ei todistuksesta käynyt selville, kuin että oli oltava oikeaan aikaan oikeassa paikassa.

Ja oikeaan aikaan olinkin sitten oven takana. Kun koputin oveen, kuulin huoneesta äänen, jonka tulkitsin luvaksi astua sisään. Tuskin olin saanut vedettyä oven kiinni, kun pöydän takaa jyrähti ääni, jonka muistan ikuisesti: Jaaha, ylikersantti on palvellut asevelvollisuusaikana minun komppaniassani, Karjalan Kaartin Rykmentissä. Pöydän takana istuva mies oli silloinen kapteeni, nyt majuri Jaakko Ahde. Kun yritin ryhtyä tekemään johtosäännön mää-

räämää ilmoittautumiskertomusta, viittasi Ahde kädellään, että antaa olla. Antamaani komennustodistukseen hän ei kiinnittänyt mitään huomiota.

Keskustelu siirtyi käytyyn sotaan, jossa Ahde oli ollut miltei enemmän vihollisen takana kuin edessä, jotta partiotointia ja koukkauksia vaihtelevalla menestyksellä, kuten hän sanoi. ”Kun teillä ei nyt tänä iltana ole määrätty mitään toimintaa, niin tähän voisitte lähteä käymään tuolla maastossa. Pitäisi selvittää, olisiko eräs kahta tierataa yhdistävä polku henkilöautolla ajokelpoinen”, majuri sanoi, levitti kartan ja näytti colun sijainnin.

Vaikka asia esitettiin miltei pyynnön muodossa, en usko, että missään oloissa löytyisi ylikersantin kokoista miestä, jolle esitys ei olisi sopinut. Lähtöajaksi päätettiin kello 20.30. En vielä aavistanut mitään, kun majuri haki rautakangen, josta oli katkaistu pois niin paljon, että se sopi auton tavaratilaan.

Oli mitä kaunein kesälauantai-ilta, kun lähdimme ajamaan ensiksi päätieta, josta ennen Puhosta poikkeimme sivutielle. Aikanaan auto pysäytettiin erään poluntapaisen kohdalle, ja taas kartta auki. Kyllähän siinä kartan mukaan piti polku olla. Majuri haki rautakangen, ja sitten aloitettiin työt. Kiviä Kiteen korvesa riitti. Minkä majuri sai kangella irti, sen minä kannoin tai vieritin sivuun. Sellaiset kivet, joita ei saatu ir-

ti, mitattiin tarkkaan ja arvioitiin, ottaako auton pohja kiinni. Oli niitäkin, jotka piti kiertää, jolloin tutkitiin, oliko mahdollista kiertää metsän kautta. Aina kun päästiin jonkin matkaa eteenpäin, majuri haki auton ja taas jatkettiin.

Oli jo aamuyö, kun viimein päästiin paikkaan, jossa polku törmäsi toiseen tiehen. En ollut koko aikana uskonut, että minut olisi komennettu miltei 100 kilometrin päähän vain raivaamaan kiviä. Olisihan majurilla ollut rykmentin verran miehiä tähän, mutta herrojen tiet ovat aina olleet tavalliselle sotamiehelle arvaamattomat. Kun kartta sitten taas levitettiin auton konepellille, Ahde otti punaisen kynän ja veti viivan raitatulle polulle.

Kauniissa Karjalan yössä ajeltiin sitten takaisin majapaikkaan. Samalla sain määräyksen ilmoittautua aamulla kello 8 majurin virkahuoneessa. Silloin vasta selvisi, miksi minut oli tänne komennettu, mutta sen kertominen onkin sitten eri juttu. Erään asian panin merkille. Kun prikaatin esikunnassa ei lauantai-iltapäivällä ollut ketään töissä eikä paikallakaan ollut kuin korkeintaan päivystävä upseeri, oltiin täällä täydessä työssä vielä myöhään lauantai-iltana.

Vasta vajaan vuoden kuluttua ymmärsin, miksi Kerimäen ja Kiteen väliseltä tieltä lähti lukuisa joukko eripaksuisia punaisia viivoja, joiden kärjet osoittivat kohti itää.

Uuno Pulakka

Tällä kertaa on pakinan aiheena rautatie Kiviniemen ja Petäjärven kylän alueella.

Ennen vapaussotavuotta Sakkolasta oli laivareitti Kiviniemestä Antrean asemalle ja sieltä junayhteys länteen sekä itään.

Talvisin rekikuljetuksella oli lähin asema kaksiraiteiselle rautatielle Viipuri—Pietari Leipäsuon asemalle, joka lienee tämän nimen saanut vasta 1920-luvulla. Kun ensimmäinen maailmansota syttyi antoi Venäjän keisari ukaasin rakentaa rautatie Pietarista Viipurin—Sortavalan rautatiehen.

Tämä rautatie liittyi jo valmistusvaiheessa rautatieläisväestön pyrkimysten kautta monella tavoin Sakkolan alueen kohtaloihin. Talvi- ja jatkosota toi tälle rautatielle uusia käyttömuotoja, joiden merkitys paikkakunnan väestön pelastamiseksi oli hyvin suuri merkitys.

On yllättävää, että tämä rautatien 107 kilometriä rakennettiin neljässä vuodessa, vaikka huomioikin eteläosan hyvän sorapohjaperustan, sillä nämä hiekka- tai soraharjanteet olivat korkeimmilla kohdoin yli 200 metriä merenpinnasta ylöspäin laskettuna. Rautatie Hiitola—Rautu oli 99 kilometriä. Jo ennen vapaussotaa oli junayhteys Pietariin, joskin yhteys katkaistiin Raasulin ja Raudun asemien väliltä, eikä rataosaa Rautu-Raasuli koskaan virallisesti avattu ja talvisodan uhan alla suomalaiset ajoivat tämän kiskotuksen ”rullalle”. Juna kuljetti väestön turvaan vielä joulukuun en-

sipäivinä Raudun kunnan alueelta, eikä silloin ollut aikaa tuhota kuin sillat ja alikäytävät.

Jatkosodan aikana ei Suomen sotajoukoilla ollut mahdollisuutta estää neuvostoliittolaisten suorittamaa uutta radan kasaan ”rullaus-ta”.

Vankityövoimaa käyttäen rata kumminkin saatiin kulkukelpoiseksi raskaimmalla kalustolla Kiviniemeen saakka kesän 1942 lopussa ja seuraavana kesänä kulki pikku veturit jo taas Rautuun saakka.

Tällä rautatiellä kuljetettiin huomattavasti puutavaraa tukkeina sahojen tarpeisiin ja Waldhoffin tehtaan paperipuun kuljetus oli huomattava raaka-aineena ja valmiina tuotteena.

Kaksi kertaa viikossa lähtivät Sakkolan porsasvaunut liikenteeseen Raudusta nopeisiin juniin liitettynä. Tässä kuljetusmuodossa rautatie oli ainutlaatuinen koko Suomessa!

Rajoitan kerrontani Raudun rajalta Kiviniemen asemalle toivomuksella, että Sakkolan aseman puolen tapahtumista kertoisi hän, joka niistä tietää!

Minun lapsuuteni maisemaan rakennettu rautatie ei joka maastoon ollut kovin helppo rakentaa. Kiviniemenkoski oli ylittävä vahvalla

kaarisillalla kiviperustukselle rakennettuna, vähäisempi työ oli Petojoen sillan rakentaminen teräspalkkirakenteena. Tähän joen rantaan samalla tehtiin alikulkutiepohja. Vanhaan Petojoen uoman kohtaan ei saatu perustusta kestä-mään, vaan koko joki oli muutettava 200 metrin matkalta uuteen uomaan. Ratavalli oli lähes 10 metriä korkea ja sitten se eräänä yönä taas katosi pois! Niitty kahtapuolta kohosi ylöspäin ja oli ”pankki” rakennettava alusta alkaen toiseen kertaan.

Kiviniemen ja Petäjärven kylien alueella oli yli 10 tasoylikäytävää ja jo mainitun alikäytävän lisäksi Kiviniemen asema-alueella ja Petäjärven asema-alueen eteläpuolella oli toinen ”uuninsuu”. Petäjärven kylässä oli kaksi puurakenteista rautatien ylittävää siltaa, jollaisia en muista muualla tavanneeni. Kotini kohdalla oli ”uussilta”, jonka kansi lahostui välillä tuskin jalankulun kestäväksi, mutta 1930-luvulla taas siitä ajettiin silloisilla kuorma-auto-kuljetuksilla turvallisesti.

Kiviniemen ja Petäjärven asemien lisäksi oli näissä kylissä Viiksalahden ja Suvantolan seisake, jonne Kiviniemen markkinapäivänä kuljettiin porsasvaunuissa monta sataa ihmistä.

Väärämäen Rapatontilla oli minun lapsuudessani vielä sivuraide, jossa hullujussi kuormasi soraa rautatievaunuihin. Myöhemmin sivuraide riisuttiin pois. Toinen sivuraide oli Saijanvaihteen nimellä aivan Saijanjoen rantatörmällä jonne ke-säisin aikataulun mukaan ajavat tai ylimääräiset junat kuljettivat tukki-vaunuja kuormien purkamista varten.

Suvantolan sahan purkaus ja kuormausta tehtiin ”linjalta” samoin rautatien toiselta puolelta posliinisaven kuormausta. Jatkan tätä aihetta seuraavassa pakinassani.

Viljo Purontaa

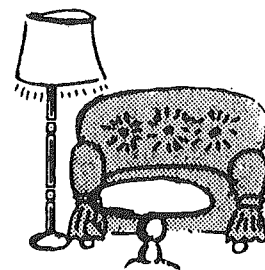
Tilaa sinäkin Suvannon Seutu

— omaan kotiin tai läheiselle lahjaksi —

— uusia juttuja, tarinoita vuosikymmenten takaa —

— 8 numeroa vuodessa, tilaushinta 70 markkaa —

Suvannon Seutu puh. (931) 748 448 iltaisin

Verhoiluliike

AAPRO KIISKI

41490 Niemisjärvi

☎ (941) 845 724

Hankasalmi

Sotakirjojen kertomaa Keljan taistelusta

Sakkolan historia II:ssa (Sakkolan kylät tuvasta tupaan 1939) on lyhyt ja asiallinen kuvaus Keljan taisteluista 25—27. 12. 1939. Näihin taisteluihin osallistui parisataa Sakkolan miestä ja muistaakseni tässä lehdesämmekin on ollut niissä mukana olleen omakohtaisia kokemuksia ja tunteja kertova kirjoitus. Koska kotipaikkani Sakkolassa oli juuri Keljaa vastapäätä ja kun venäläisten päähyökkäys tapahtui tältä kohdalta niin tuon taistelun kulku sekä tapahtumat ovat minua erityisesti kiinnostaneet.

Nyt kun sain luettavakseni kaksi talvisodan taisteluista kertovaa kirjaa, joissa kuvattiin myös Keljan taistelua niin ajattelin koota niistä kohtia jotka varmaan kiinnostavat tuossa taistelussa mukana olleita ja meitä muitakin sakkolalaisia.

Kirjat joista edellä mainitsin ovat prof. Alpo Reinikaisen: ”Posliinipojan talvisota” ja E. Eräsaaren kokoomassa: ”Kansa taisteli miehet kertovat” oleva Toivo Ahjopalon kirjoitus Kekinniemen linnakkeesta ja sen osuudesta Keljan taistelussa. Alpo Reinikainen oli nuorena vänrikkinä joukkueen johtajana Keljan ja Volossulan välissä n.s. Pähkenikön notkossa ja Toivo Ahjopalo Kekinniemen linnakkeen päällikkönä. Hän oli myös sotilasarvoltaan vänrikki ja urheilua tuohon aikaan seuranneet muistavat hänet myös mestari- ja maaottelutason pikajuoksijana.

Alpo Reinikaisen mukaan kuulovartioiden olivat pimeän aikana Suvannon jäällä lähellä vastarantaa ja lisäksi öiseen aikaan partioitiin jäällä jatkuvasti. Tuona kohtalokkaana jouluyönä jolloin ensimmäiset viholliset jään yli pääsivät vallitsi erittäin sankka sumu ja joulujuhlan vieton

takia vartiointi ei liene ollut tavanmukaisen tehokasta joten vihollinen pääsi yllättäen suomalaisten aseisiin. Suvannon ylitys tapahtui samana yönä myös Volossulan ja Patoniemen lohkoilla, mutta sieltä se saatiin paikallisten joukkojen voimin torjuttua takaisin jään yli. Patoniemen öisestä torjuntataistelusta on kuvaus mm. Antti Tuurin romaanissa ”Talvisota”.

Kekinniemen linnakkeesta ja sen osuudesta Keljan taisteluihin Toivo Ahjopalo kirjoittaa mm. näin: ”Kekinniemeen rakennettiin heti vapausodan jälkeen 1920-luvun alussa ensin kaksi erillistä suoraan eteenpäin Suvannolle suunnattua konekivääripesäkettä, kumpikin kahta konekivääriä varten. Näiden kk-pesäkkeiden yhteyteen, mutta erillisinä, lisättiin myöhemmin nelitykkinen sulkulinnake ja majoitustilat noin 30 sotilasta varten.

Kaksi 57 mm:n tykkiä suunnattiin kaakkoon ampumaan Suvannolle Keljan edustalle ja samoin kaksi tykkiä luoteeseen kirkonkylän suuntaan, kantomatka kaikilla n. 3—4 km.

Linnakkeen majoitustiloissa asui tykki- ja kk miehiä 65—70 yhteensä. Tykkimiehet olivat kotoisin lähipeleistä ja jv-miehet Saarijärveltä.

Saatoimme olla varmoja, että vastarannalla valmistauduttiin hyökkäykseen. Kävipä kevyt hyökkäysvaununikin kokeilemassa jään kantavuutta. Lauantaina 23. 12. 1939 jatkui jo kuusi päivää kestänyt tykistötuli linnakettamme vastaan tavallista voimakkaampana. Joka päivä tulivat linnakkeen seinät esille hiekasta ja joka yö me lapioimme hiekan uudelleen betoniseiniä vasten. Tykistötuli jatkui helvetillisenä koko lauantain ja vielä sunnuntainkin 24. 12. -39. Meikäläinen tiedustelupartio ilmoitti

myöhään sunnuntai-iltana, että vastarannalla Lapinlahden itäpäässä metsänreuna on täynnä vihollisia.

Maanantaina 25. 12. -39 eli jouluaamun valjetessa alkoi vihollinen hyökkäyksensä palaneen Kekkilän kartanon kohdalta Hennonniemestä. Aamuhämärissä näkyi, että 150—200 miehen vahvuinen vihollisosasto sieltä kulki rinnettä alas jäälle. Kun ensimmäiset olivat ehtineet Suvannon jään puoliväliin avasimme tulen kahdella tykillä ja jv-osastomme aseilla. Vihollinen pysähtyi ja levittäytyi jäälle.

Osa vihollisista yritti kuitenkin sinnikkäästi jäälle tuotujen konekivääriensä tuella pureutua rantaamme ja onnistuikin siinä. Ns. satumetsän asemat jouduttiin luovuttamaan ja siellä ollut komppania joutui ottamaan asemat Runteenmäen metsänreunasta.

Kiivaan tulitaistelun vielä jatkua Kekkilän suunnassa huomasimme äskeistä ainakin neljä kertaa suuremman joukon vihollisia etenemässä Keljaa kohti. Kenttätukistön ja linnakkeen voimakas tulikeskitys sai onneksi tämän joukon pysähtymään ja palaamaan takaisin omalle puolelle. Kello 13.40 alkoi vihollinen uuden hyökkäyksen Kekkilän suuntaan kahden komppanian voimin. Tämän hyökkäyksen torjuimme jäälle kahden tykkimme nopealla tulella, joka teki rumaa jälkeä vihollisen suljetussa rivistössä.

Tiistaina 26. 12. -39 vihollinen hyökkäsi vielä komppanian voimin Hennonniemestä Kekkilää kohti, mutta tämänkin hyökkäyksen torjuimme tykkien nopealla tulella. Koko tiistaipäivän linnake oli erittäin voimakkaan tykkitulen kohteena, ammuksia putosi jopa kolmekym-

mentä minuutissa, mutta säästyimme kuin ihmeen kaupalla.

Kaksi tuntia äskeisen kahinan jälkeen huomasimme, että rykmentin verran miehiä on alottamassa hyökkäyksen Keljaa kohti. Vihollinen eteni taas tuttuun tapaan suljetussa rivistössä. Yritimme taas parhaamme mukaan ja tykkimme häiritsivät tehokkaasti etenemistä. Ammuimme noin 450 laukausta, mutta vihollinen siitä huolimatta eteni. Ainakin kymmenen kk-pesäkettä tuhosimme ja kolmen pst-tykin miehistö jätti aseensa. Kaatuneita oli jäällä 700—800. Osa vihollisia pääsi kuitenkin rannallemme ja Satumetsikön sai vihollinen taas haltuunsa.

Tilanne näytti todella pahalta. Linnakkeemme oli välillä niin piirittynä, että käsikranaatit sinkoivat katolla. Muonaa ja ammuksia emme saaneet kahteen päivään.

Seuraavana päivänä eli keskiviikkona 27. 12. -39 saapui majuri Saarelaisen pataljoona Er.P 6 avuksi ja se löi vihollisen hurjalla vastahyökkäyksellä. Mannerheimlinja oli taas kunnossa.

Torstai 28. 12. kului jälkipuhdistuksen merkeissä ja hyökkäys Suvannon yli oli lopullisesti selvitetty perjantaina 29. 12.”

Näin siis Toivo Ahjopalo ja hän myös antaa varauksettoman tunnustuksen Er.P 6:n hurjalle hyökkäykselle, jolla se Keljan tilanteen pelasti. Tässä joukossahan ne parisataa sakkolalaista etunenässä taistelivat, jotkut jopa oman kotinsa nurkilla.

Keljassa saavutetun torjuntavoiton merkitystä korosti myös pataljoonan vuosijuhlassa sodan jälkeen kenraali Heinrich sanoen, että jos vihollinen olisi päässyt motittamaan Taipaleen lohkon ja asemiemme selustaan niin koko Kannaksen puolustus olisi saattanut romahtaa.

Olavi Lopenen

Neljän polven potretti

Neljä polvea potretissa, ristiäistunnelmissa joulunpyhinä 1991. Vasemmalta Maire Salmela, Hilikka Tihilä os. Salmela, Esa Tihilä ja Vilma Ilona Tihilä.

Koti Karjalaan

minut muistojen tie sinne vie...

Kotikartano kadonnut on, käyn kiittäen kunnalle sen pihapolkua syntymäseudun käyskentelen... minä mietteissä muistojen.

En itke, vain käyskentelen kiitoksin katson Taivahan tähtiin tuikkiviin. Yhä ylemmäs yllän, toivein rohkein tähyän — Taivaallisiin... siellä kotini on, on tallella kartanot Taivahan maan sinne yllä ei taistot, ei kaipuut maallisetkaan.

Siel' on kultainen kaupunki ylhäällä loistossaan... ei alhaalta pilvet himmennä hohdettaan, sinne yllä ei aseitten jyly taistojen maan. Se mun kotini on, sinne kerran saan käydä Armosta Herran.

Työ eestämme kerran on tehty täydellinen. Veri Jeesuksen vuotanut on Golgatan ”Taistelutantereen”. Se on leimana mulla... matkustuspassissani, sillä passilla aukeaa portit matkallani kotiin Taivaalliseen.

Se myös on Ystävä Sulle, passi ainoa, mahdollinen. Käy tietäsi, tee toivomatkasi kiittäen. Taivastie vie Kotiin Iankaikkiseen — vie ystävä Sun sekä mun.

Sanelma Myllymäki (Ruottunen)

Siirtoväkeä Sakkolasta Tottijärven Joenpohjaan

Kun sotatoimet olivat loppuneet allekirjoitettiin välirauhasopimus 19.9.1944 ja lopullinen rauha Pariisissa 1947.

Alkoi miesten kotiuttaminen, siirtoväen sijoittaminen ja uudisrakentaminen. Valtaosa miehistä siirtyi vähin äänin jatkamaan niitä maaseudun vuotuisen ajankierron töitä, joista olivat rintamalle lähteneet. Sotamoninaisine seurausvaikutuksineen oli kestätyään puoli vuosikymmentä saattanut maan täydelliseen murrokseen. Olojen ankeudesta huolimatta suomalaisen yhteiskunnan perusteet kestivät ja usko tulevaisuuteen säilyi.

Siirtoväen sijoittaminen oli silloisissa oloissa erittäin voimias vaativa tehtävä. Se oli jättäjäsurakka: Oli perustettava 40.000 uutta tilaa ja 1940 säädetty pika-asutuslaki määräsi lähes täydellisesti, miten karjalainen maatalousväki oli uusiin paikkoihinsa sijoitettava. Maanhankintalaki säädettiin eduskunnassa 1945 Karjalan liiton ja karjalaisten kansanedustajien tarmokkaan toiminnan ansiosta ja sijoittaminen onnistui hyvin. Maanhankintalain toimeenpanosta tuli sodan jälkeen Suomen merkittävän yhteiskunnallinen ja sosiaalinen ponnistus, joka monessa suhteessa mullisti paikallisen väestön maanomistussuhteita.

Toiveikkaan mutta työntäyteisen jälleenrakentamisen ansiosta lähes kaikkiin Suomen perinnäisiin maatalouspitäjiin nousi ”karjalaiskylä”, joiden vireys toi paikalliseen kunnalliskulttuuri- ja seurakuntaelämään uutta väriä. Kaikkiin kunnissa toimiin yhdistyksiin haluttiin myös innolla mukaan.

Tällainen pieni karjalaiskylä syntyi Tottijärven Joenpohjaan 1946, kun Laukon kartanon silloinen omis-

taja Rafael Haarla luovutti Joenpohjassa olevasta tilastaan 105 ha käsittävän peltoalan siirtoväelle. Maa-alueesta lohkottiin 8 uutta tilaa. Nämä asutustilalliset olivat Sakkolan pitäjistä enimmäkseen entisiä naapureita.

„Sakkolan pitäjä sijaitsi Karjalan kannaksella asukkaita vuonna 1937 oli 6348. 30 km pitkä Suvanto niminen järvi halkoi pitkän Sakkolan pitäjän ja laskeutui vetensä Laatokkaan Taipaleenjoen kautta. Pitäjä oli maatalousvaltainen ja kuuluisa porsaspitäjä, jossa kasvatettiin sivuelinkeinona kuuluisia ”Sakkolan rotuporsaita”, joita ”porsasparisniekat” välittivät ympäri Suomea.

Joenpohjaan muuttaneet uudisasukkaat ja tilojen haltijat olivat vuonna 1946: Eliisa Leppänen perheineen, Hilda Leppänen perheineen, Ville Nuora perheineen, Juho Kurikka perheineen, Juho ja Jaakko Virolainen perheineen, Eemeli ja Matti Nuora perheineen, Pekko Huuska perheineen, Albert Hännikäinen perheineen.

He olivat kirjoittaneet hallintasuojimuksen Lempäälässä, jossa maanhankintasopimusasioita käsiteltiin ja osoitettiin uudistilalle entisen, menetettyn tilalle.

Kun karjalainen väestö muutti Joenpohjaan, sai kylä uuden ilmeen, Laukon kartanon sivutilalla ei ollut muita rakennuksia kuin muutama lato ja iso riihirakennus sekä kaksi muonamiehille rakennettua asuinrakennusta, joista muutama uudisperhe saikin väliaikaisen asunnon.

Tilalla sijaitsi kuitenkin iso kivinavetta, jossa oli hoidettu kartanon joutokarjaa, matkaa kartanon pätilalle oli noin 5 km. Navettarakennus oli tosi mahtava, kiviseinät muistuttavat vieläkin sen suuruudesta.

Lainaan Juho Kurikan kirjoittaman kronikkasäkeen, jossa hän kuvaa rakennuksen suuruutta: ”Tules tänne Jaakko-pappa, täällä on karjapiha, ihvan huono välimatto, mutt’ hehtaari on kattoo.”

Tähän ”hehtaarihalliin” mahtuivat silloisten kahdeksan talon eläimet, hevoset, lehmät, lampaat, kanat ja kukot. Ja monessa karsinassa röhkäsi tietysti porsiva emakko. Porsaat ruokittiin perimätavan mukaan ja tuloksena oli taatusti Sakkolan rotuporsaita ja kysyntä oli kova. — Vaan kauan eivät röhkineet porsaat ja siat-lehmät ammuneet, kun alkoi uudisasumisen kausi. Lempäälästä saatiin rakentamislupa ja ”tyyppi- ja piirustukset” asuinrakennuksiin. Puutavara saatiin omasta metsästä, mutta naulat, saranat ja helat olivat kortilla samoinkuin monet muutkin rakentamistarvikkeet. — Talot ja karjarakennukset valmistuivat kuitenkin pian asuttavaan kuntoon ja muutto oman kurkikirren alle oli historiallisesti merkittävä.

Maan muokkauksessa ja kylvämisessä olivat omat hankaluutensa, sillä maaperän koostumus oli erilainen kuin Karjalan hiekkamutamailla. Kokemuksien kautta opittiin ja niin alkoivat pellot tuottaa perheelle toimeentulon yhdessä karjankasvatuksen kanssa. Kevään kylvötoista palatessaan uudisviljelijän rukous oli kortin: ”tein sen minkä ihminen voi — Luoja tehköön loput”.

Syksyllä 1946 pidettiin meille uudisasukaille Tottijärven kirkossa tervetuliaisjumalanpalvelus, jossa silloinen kirkkoherra Ilmari Tarjamo kutsui virallisesti siirtoväen tasa-arvoiseksi seurakunnan jäseniksi. Jumalanpalveluksen jälkeen seurakunta tarjosi tervetuliais-kirkkokahvit.

Harrastukset

Karjalaisen väestön muuttaessa kylään, toimi täällä vireästi Tampereen piirin alainen Pienviljelijäyhdistys. Syksyllä 1946 perustettiin yhdistyksen alainen opintokerho ja laulu-kuoro. Siirtoväen ja paikallisen väestön yhteinen harrastustoiminta alkoi. Opintokerho kokoontui kodeissa — opiskeltiin ja keväällä tentittiin. Kerhoilloissa suoritettiin ohjelmaa ja näin saatiin esille maaseudun piilevät henkiset kyvyt. Tupailtoja ja iltamia pidettiin ja ohjelma oli omaperäistä: laulua, soittoa, runoja, sketsejä ja tietysti näytelmäkappale ja lopuksi tanssia.

Kesällä oli suurin tapahtuma Pienviljelijäyhdistyksen kesäjuhla Kujanpään suulissa. Monipuolista ohjelmaa: puheita, kuorolaulua, runoja ym. Oli puffettipöytä, joka tarjosi virvokkeita ja kahvia, kenttäpelejä ja lopuksi tietenkin tanssia. Yleisömenestys oli taattu, sillä vieraista kylisiä saakka saapui väkeä viettämään kesäistä sunnuntaita.

Oi niitä aikoja...

Kylän kulttuuri kukoisti aidoimillaan. Siirtoväki alkoi sulautua paikalliseen väestöön, joskin murteissa ja elintavoissa oli joskus tulkinnan varaa.

Urheilua myös harrastettiin. Kesällä pidettiin odotetut kesäkisat Nuoran Kalervon ”kotikentällä”, joka oli lehmien laidunta, osa peltoalan päätä. Tällä vaatimattomalla kentällä otivat mittaa toisistaan urheilua harrastaneet paikallisen väestön ja siirtoväen nuoret ja ”isommatkin miehet”. Talvella pidettiin hiihtokilpai-

lut, joissa oli lapsillakin omat sarjansa. PVY osti palkinnot. Myöhemmin pojat tekivät talkoilla oman pelikentän keskelle kylää. Talvella kenttä jäädettiin omin voimin ja kesällä kenttä toimi verkkopallokenttänä ja siellä nosteltiin myös painoja. Pojat tekivät kentän laiduille aidan sekä pukukopin. Lautatavara saatiin taloista lahjoituksena. Pukukoppi tuhoutui tulipalossa, sillä kamiinalämmitys ei ollut turvallinen.

Kun Tottijärven kunta liitettiin Nokiaan 1976 saivat pojat uuden ja isomman pukusuojan, sähkövalon ja lämmityksen. Kenttä valaistiin kolmella halogeenilampulla ja valaistus oli koko kylän ylpeys. Kenttä sai uuden vankan lankkulaudotuksen, ammattimiehen taidolla tehdyn. Tämä kenttä kokosi joka ilta innokkaita pelaajia niin kesällä kuin talvellakin, sillä Joenpohjasta kirkonkylään on 10 km. Tämän kentän rakentaminen oli kylän poikien tarmon ja sisun näyte, oli tartuttava toimeen.

Elämä oli mielekästä

Vaikka työtä tehtiin hartiavoimin oli elämä mielekästä. Työtä arvostettiin ja ihmisissä oli sen rikkaus. Nyt pyörii ajan ratas niin kovaa vauhtia ja kehitys sen mukana, että pieni ihmisen hukkuu ja sortuu sen rattaisiin. Kylän väki on vähentynyt luonnollisen poistuman kautta ja nuoret lähteneet työn perään, mutta pienessä karjalaiskylässä kuullaan vielä karjalan murretta, perinteitä vaalitaan ja koti Karjalaa kaiholla muistellaan.

Laina Nuora

Sakkola-seuralla juhlavuosi

Sakkola-Seura ry täyttää tänä vuonna 30 vuotta. Vuosikokouksessa Karjalatalolla todettiin, ettei seuran toiminta ole hiipumassa, sillä jatkuvasti saadaan uusia jäseniä. Monet toisen polven sakkolalaiset ovat liittyneet jäseniksi.

Vuosikokouksen puheenjohtaja oli Aulis Airo ja kokous sujui sopuisasti. Seuran puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Eila Aro. Johtokuntaan valittiin erovuoroisista uudelleen Maija-Liisa Lamppu ja Alli Ollikainen.

Sakkola-Seurassa perustamisesta lähtien aktiivisesti toiminut Janne Lopenen halusi luopua johtokunnan jäsenyydestä ja hänen tilalleen valittiin Urho Kallonen.

Varajäseniksi valittiin Anja Hepokorpi, Mirjam Kallonen ja Elina Laine. Sakkola-Seurassa on tapana, että varajäsenet osallistuvat kaikkiin kokouksiin ja toimivat muutenkin aktiivisesti.

Johtokunnan järjestäytymisessä valittiin varapuheenjohtajaksi Aulis Airo, sihteerinä jatkaa Meeri Häkkinen ja taloudenhoitajana Annikki Purontaa. Seuran emäntänä ja nais-toimikunnan vetäjänä jatkaa Alli Ollikainen ja isäntänä Urho Kallonen. Kuluvan vuoden toimintaa suunniteltaessa oli 30-vuotisjuhla 25. 4. ensimmäisenä tärkeänä tapahtumana. Sitä vietetään Karjalatalon Yläsalissa klo 14. Juhlaan ovat tervetulleita paitsi sakkolalaiset myös naapurit. Kesäkuussa on tarkoitus mennä Turkuun karjalaisten kesäjuhille, jonne toivotaan täysi linja-autollinen jäseniä ystävineen mukaan. Sauna- ja tarinailta Jollaksessa Karjalaisten viihtyisässä kesäpaikassa on perinteisesti heinäkuinen tapaaminen.

Elokuussa sakkolalaisten ”kihupyhänä” ovat pitäjäjuhlat tänä vuonna Tampereella, mihin järjestetään kuljetus ja majoitus Helsingistä. Syksyinen kirkkojuhla vietetään tänä vuonna Vantaan Myyrmäen kirkossa ja pikkujoulujuhla on Karjalatalolla.

Sakkola-Seurasta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä sihteerin Meeri Häkkiseen, puh. (90) 801 1381.

TILAA SINÄKIN OMA
SUVANNON SEUTU

Retki Ojaniemeen

Viides seitsemättä oli se päivä ja aamun aikainen hetki, kun kokoontui iloinen joukko puiston laitaan Tampereelle, sieltä alkoi se ihana retki.

Synnyinseudulle, kotiin Karjalaan tulee keväisin aina kaipuu, sinne niin moni halajaa, toisen lähtöpyyntöön mieli heti taipuu.

Täisi Nihdin Urhollekin tulla kai tunne tuo että taas halusi sinne lapsuusajan leikkipaikan luo. Mutta joukolla menemme, oli ajatus heti, kaikki omille kotitankkeille. Hän tiedot tutuista keräsi nopeaan... puhelut kaikille soitteli ja päästiin asiasta sopimaan.

Nyt olimme tässä karjalan kunnalle lähtemässä. Kaikui kaihoisat laulut kun matkasimme, muutama vitsi kerrottiin väliin ja taas menneitä muistelimme.

Oli joukkomme nuorta, vähäistä muistitieto kauniista karjalasta. Joku vanhempikin olis joukkoomme tulla voinut, kuka kertonut olis entisistä ajoista ja tapahtumista, pitäjän kylistä, niiden historiasta.

Moni meistä jo aiemmin kotipaikallaan käynyt, taas uudelleen halusi tänne. Kas juuret on syvällä maassa.

Toisille oli elämänsä ensimmäinen, nähdä karjala tänään, löytää vanhempiensa kotipaikka ja kulkea vanhassa lehmiahaassa.

Mikä ihana näky, Suvanto, tuossa silmien eessä, järvi niin sininen kuin taivaan kuvajainen kesäillan hämyssä.

Kävelyretkellä ennen illallista 5. 7. 91 majoituspaikkamme lähimaastossa, taustalla Sipiläisen talo. Kuvassa Ollikaisen tytöt, Lampun Matti, Taalikan Tauno ja Pitkäsen Yrjö.

Lämmin, rauhasa tunne nyt olemme täällä synnyinseudun luonnon sylissä.

Piknik-ateria Suvannon rantahiekalla illalla, ja kymmenmetristen puiden holvistossa aurinkorinteessä päivällä...

Istua hetki kivellä, kotiraunioiden vierellä...

Tämä on jotain, ...miten sen kertoisin, olla kuin hetki menneessä.

Suvanto tyyni, päivä lämmin, rannat hivelee silmää kauniina kukkivin kedoin.

Soutelu hiljaisiin rauhallisiin airojen vedoin.

Tuoksuvi savu, meitä odotti sauna... kotimetsästä taiteltu vasta... kuumat löylyt ja sitten koivunlehvien läiske... ja kilpajuoksua vilpoisaan rantaveteen, ...onko tää totta että olo voi olla näin onnekasta.

Olen kuin se pieni tyttö viisikymmentä vuotta sitten, kädessä kukkaset ja heinässä mansikat kotipihaan. Silmäni ilosta nauraa mutta sydämeni hiljaa itkee.

Kaikki me sieltä jotain haimme tuttua pihaa, leikkipaikkaa, kiveä, mäkeä, vaan mitä me saimme? Sen jokainen tuntee tunnossaan ja on valmis taas uudelleen tänne tulemaan.

Kiitos kaikesta kaikille Teille samassa joukossa matkanneille.

Sudenhännästä

SYLVI MIKONTYTÄR

Muistoja Kiviniemestä

Kyllä se vaan vieläkin tuo muisto- ja Kiviniemestä, niinkuin Sakkolasta ja Vilakkalasta, kun kesällä -91 kuljeskelimme koulukaverini Alpo Meskasen kanssa, Kiviniemen katuja.

Tuli kuin salama kirkkaalta taivaalta mieleemme v. -43—44 seikkailumme Kiviniemessä.

Meitä oli silloin neljä kaverusta. Kalevi ja Aulis Eräranta, Alpo Meskanen ja Arvo Meskanen. Olenhan aikaisemminkin jo kertonut seikkailuistamme sodan jälkeisillä Vilakkalan seudun metsissä ja pelloilla. Vanhemmat ei juurikaan ehtineet paljon seuraillemaan, missä pojat seikkaili, ja olimmekin sentään jo vähän yli 10-vuotiaita.

Tällä kertaa pojat olivat nähneet jostain lehdestä luulisin, että Kiviniemessä esitetään jo elokuvia. Mikä mielenkiintoisinta, siellä menee KAKSI PÖLKKYPÄÄTÄ -niminenokuva.

Teki mieli lähteä, ja kumma kyllä saimme rahat kasaan ja nyt vain veikkasimme, miten sinne pääsee?

Matkaa on noin 30 kilometriä ja uskaltaisikohan sitä pyytää noihin kivi-autoihin? Nehän ajaa kiviä tankkiesteiksi Taipaleeseen. Kyllä ne Kiviniemestä ajaa.

Vielä lähtiessämme ajattelimme, että jos ne autot ei ota, niin mennään sitten vaikka Taipaleeseen tai Makkaralle. Neljä kaverusta marssi sen enempää ajattelematta Vilakkalan kylän keskustaan ja käsi pystyyn he-

ti ensimmäiselle kiviautolle, joka oli iso mandiesel, joku saksalainen auto. Auto pysähtyi ja sanottuamme minne olemme menossa, pääsimme kyytiin.

Nyt oli kaikki paremmin kuin hyvin. Ehdimme hyvin elokuviin, ja hauskaa oli. Mutta kaikki loppuu aikanaan.

Nyt oli kotiinlähtö edessä, ja kuinkahan tuo kyyti nyt järjestyisi??

Kyllä se oli syksyä, koska oli niin pimeä, kun olimme Sakkolan kirkon paikkeilla, ettei maantietä näkynyt enää muuten kuin katsomalla ylöspäin, taivas valosti ja siten näimme missä on maantien aukko.

Autokyydeistä olimmekin jo alkumatkasta Kiviniemestä lähtiessämme luopuneet, sillä eihän kiviautot yöllä ajaneet. Homma kävi aina vain hankalammaksi, ja Aulis alkoi olla ihan poikki. Sakkolan hautausmaan kohdalla tulimme todella hiljaa, kukaan ei silti sanonut että pelottaa. Niinkuin kaikki tiedämme, matka Kiviniemestä aina Vilakkalaan saakka oli lähes metsätaivalta.

Purpuassa Arvo ehdotti, että mennään Saima ja Vilho Viskarille yöksi? Mutta hävisin äänestyksen? Eikä mennä, sanoi joku, saamme selkäämme vielä ja saavat kotona tietää? Olisi se sittenkin ollut oikea ratkaisu, näin jälkempäin ajatellen, sillä matkaa kotiin oli vielä yli 10 kilometriä.

Haparaista sitten oikaisimme Pitkäsen Emilin talon kohdalta suoraan Heikkilän kolkille tulevalle metsätielle, joka oli meille kovastikin tuttu, mutta päivällä? Nythän ne sitten vasta vaikeudet alkoivatkin? Tie oli isokivinen ja vieläkin paljon kapeampi kuin se Sakkolan tie. Mutta ei auttanut muuta kuin tulla.

Tiesimme että matkaa on noin 4 kilometriä vielä ja että osaamme vaikka käsimerkein, niin kuin se melkein oli tultavakin. Aulista jouduimme Kalevin ja Alpon kanssa kolmi- sin kantamaan, mutta matka jatkui.

Kiiltomadot peloittivat alkuun, kun luulimme niitä käärmeen silmiksi, mutta otin yhden kepin päähän silläkin uhalla että näin olisi. Tärkeintä oli, ettei porukkaan syntynyt paniikkia.

Kyllä siellä olisi ollut todellistakin pelkoa, mutta pojat kun ei pelkää. Ei ollut montakaan päivää senkin reissun jälkeen, kun samasta Keljan metsästä löytyi tesantteja. Kyllä me koti- in tulimme. Arvon koti kun oli lähin, ja ihmettelimme kun oli vielä valot? Eikös nyt ole jo aika myöhä? Siellä kuitenkin oli odottamassa joka pojan vanhemmat. Vihaisiahan ne alkuun oli, mutta kun kerroimme koko reissumme, meni asia nauruksi, ja sanoipa joku koiraleuka vielä että ot- takaa pojat huomenna uusiksi.

Nyt täytyy kertoa, että Aulis Eräranta on kuollut. Hän kuoli Saima- joella 50-vuotiaana. Sanotaan, ettei kuolleista saa kirjoittaa, mutta kylä Aulis tämän varmaankin ymmärtäisi. Toiset olemme elossa. Alpo asuu Orivedellä ja Arvo asuu Nokialla ja Kalevi E. Vammalassa. Että käykääpäs Kiviniemessä, tällaisia muistoja sieltä tulee mieleen.

Terv.

Arvo Meskanen

PITO-KALAASI KY
JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU
AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902
VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902

Autoon lasten mieli...

Elettiin kesää vähän ennen talvisotaa, siinä vuoden 1937 tai -38 paikkeilla. Kuten muistamme, ei tuohon aikaan autoja juuri näkynyt, ainakaan maaseudulla. Vaan meidänpä naapuriin Viljami Sikaselle, ostettiin henkilöauto. En muista, minkä merkinen se oli, eikä niistä merkeistä siihen aikaan paljon puhuttu. Sen muistan, että se oli tummansininen väriltään ja kantikas malliltaan.

Kyllä se meistä lapsista oli vallon ihmeellinen vekotus. Toivoimme aina, että kun sen näkisimme tiellä ajavan.

Eräänä kauniina kesäsunnuntaina tulivat serkkupojat Unto ja Ilkka Kuisma meille kylään. Se Sikasen auto vain meidän mieliämme kiehtoi, ei muut leikit lainkaan.

Niin läksimme Sikaselle serkkupojat Unto, Ilkka, veljeni Jonne ja minä. Harras toiveemme oli nähdä se auto ihan läheltä.

Menimme sisälle. Siellä oli talon väki tuvassa. Viljami-isäntä, Ida-

emäntä ja tyttäret Irja ja Laila. Huomasimme heti, että he olivat kylään lähdössä. Niin he sanoivatkin, olemme tässä lähdössä, menkää tekin vain kotiin. Niin he lähtivät, kai johonkin lähelle, kun lähtivät jalan.

Mekin suuntasimme askelemme kotiin päin. Alla päin, pahoilla mielin, kun hyvä homma tuntui menevän ihan pieleen.

Sitten meille välähti, autohan jäi sinne heinälatoon, sillä tiesimme sen olevan siellä. Tuumasta toimeen, käännymme takaisin. Ladon ovi oli kyllä lukossa, mutta oven alle jäi ilmarako. Menimme maahan mahalleen ja ryömimme latoon. Siinä se oli auto kaikessa komeudessa. Eikä meidän riemulla ollut rajaa. Auto ei ollut lukossa. Menimme sinne sisälle, istuimme mahtavan näköisinä ja kuvittelimme, että nyt ajetaan autolla. Kyllä me niitä laitteitakin tutkailimme, mutta ei meillä mitään tarkoitusta ollut särkeä sitä. Muuten vain tutkia sitä ihmettä tarkemmin.

Vunukoille hiiriomenoita

Törmällä mäen oli pikkuinen mökki, kaunis punainen, valkoinen, ikkunat somasti jo kaukaa loisti. Oli keltainen ovi, pieni soma kovin.

Mökin takana aita ja aijassa lovi, mitä mahtoikaan olla takana siel? Minä kurkistin salaa — ihan satumaa — oli kukkia paljon ja kauniita niin. Ne tuoksui ja loisti kera perhoin ja auringon.

Mitä? Kun tarkkaan katsoin, oli omenapuita ja omenoita niin monenmoista, oli punaisia, vihreitä, keltaisia, valkoisia ja sinisiä! Miten makoisia, ihania, kauniita niin.

Mutta kulmassa tuol oli kummallinen puu, ihan harmaita omenia vai mitä lie?

Hiivin lähelle sen mitä, mitä mä näin, hännistä roikkuivat somasti hiiret niin. Oli Isä hiiri. Äiti hiiri, sis-kot, veljet, mummit, ukit, sedät, tädit, enot ja serkut. Täynnä oli palloja harmaita koko puu.

Hiljaa hiivin juurelle sen, ravistin, ravistin rajusti niin. Mitä? Kohta oli tyhjät oksat sen, mut piipityskonsertti oli ruokikas ihan mahdoton.

Mimmi

Joku meistä äkkäsi äänitorvenkin ja töräytti sitä muutaman kerran. Mutta kaikki loppuu aikanaan — niin tämäkin lysti.

Yht'äkkiä kuulimme Viljami-isännän ankaran äänen: Tulkaa ulos sieltä! Me poukkoilimme pitkin nurkkia kuin säikähtäneet lampaat.

Mitään muuta ulospääsyä ei ollut kuin paikka, mistä tulimmekin. Ei muuta kuin ryömiä oven alitse. Isäntä oli ulkopuolella piiska kädessä. Taisi se piiska joihinkin vähän osua.

Minä pääsin ihan pelkällä säikähdyksellä. Aikuiset huusivat jälkeemme, että kerromme vanhemmilleen ja he antavat teille kunnon selkäsauvan. Kyllä jännitti seuraavat päivät. Mutta he eivät puhuneet vanhemmillemme mitään eivätkä meillekään sen jälkeen mitään. Aivan kuin koko tapausta ei olisi ollut.

Hyvinä naapureina minäkin olen heitä aina muistanut. Että tällainen tapaus.

Taimi Finni

SANANPARSIA

Jos ei mitään puota, niin ei mitään löydäkään.

Itselleen se porsas kiusaa tekee, kun kaukalonsa kaataa.

Jos ei ole mikkelin riittoja niin ei ole pyhain miesten suveja.

Itku pitkästä ilosta, pierut kauan nauramisesta.

Jos kaatuu niin nostetaan, jos kuolee nii ostetaan.

Jos on uutena vuotena metsä rikas, niin tulee hyvä vuosi.

Eihä se velka mätäne.

Pekka Myllö 60 vuotta: ”Pingistä ja tikanheittoa”

Sakkolassa, rajan taakse toisen maailmansodan jälkeen jääneessä Karjalassa 1932 syntynyt merkonomi Pekka Myllö täytti maaliskuun 14. päivänä 60 vuotta.

Huolimatta 1942 sairastamastaan vaikeasta poliosta, joka jätti alaraajat osin toimintakyvyttömiksi, hän on urheilumies koko sydämeästään.

— Nuorempana tuli pingis otettua tosissaan, joskin vasta 22-vuotiaana pelasin sitä ensi kerran... siis aivan liian myöhään tuli aloitettua.

— Voitin 1967 35-vuotiaitten ikämiesten nelinpelin Suomen mestaruuden yhdessä Veli Nurminen kanssa ja seuraavana vuonna saman luokan kaksinpeli SM-kullan.

Pingis on antanut hänelle paljon: monia ulkomaanmatkoja ja tuttavuuksia sekä ystäviäkin niin Suomessa kuin vieraissakin maissa.

Ehkä parhaiten muistoissa säilyvänä tapahtumana Myllö mainitsee invalidien EM-kisat 1987, ne pelattiin Lontoon lähellä Stocke Mandevillesissä.

— Kunniatehtäväkseni annettiin kantaa avajaismarssissa Suomen lippua, se oli juhlallista ja säilyi mielessä aina. Voitimme sieltä EM-hopeaa joukkuekilpailussa. Kimmo Jokinen oli vahva ykkösemme, mutta tarvittiinhan triossa myös minua.

Myös monissa johtotehtävissä

Myllö toimi 1959—69 monissa Pöytätennisliiton, piirin ja seurojen elimissä: SPTL:n valitsemiskomitean jäsenenä TMP:n pt-jaoston puheenjohtajana, Vuosaaren Viikinkien saman jaoston vetäjänä ja Helsingin piirin johtokunnassa.

Suomen Pöytätennisliitto on palkinnut hänet työstään pöytätenniksen hyväksi — paljolti myös lajista kirjoittaneena toimittajana — ansiomerkeillään.

Arvokkaimman, eli kultaisen, hän sai 1985.

Urheilujuttuja lähes 40 vuotta

— Ensimmäisen lehtijuttuni tein Uuteen Suomeen 1954, ja se oli selostus pt-kilpailuista. Tähän lehteen kirjoittelinkin yli 20 vuotta. Myöhemmin on tullut lehtiä lisää ja juttujakin on syntynyt miltei mistä aiheesta tahansa.

Myllön tarinoita ovat julkaisseet mm. Iltalehti, Karjala, Helsingin Sanomat, Hämeen Sanomat, Etelä-Suomen Sanomat, Seura, Apu, Se-lehti, Kultaiset vuodet, Yhteishyvä, Nykyposti, Replikki, Paikkari, Luoteis-Uusimaa, Vanajaveden Seutu, Suvannon Seutu, Pöytätennis, Invalidityö, Poliohuolto ja tietysti jo edesmennyt Uusi Suomi.

Lisäksi hän on tehnyt selostuksia radioon, mm. tikanheitosta.

Sanotaan, että muistelot ovat vanhan rikkaus. Ja tuntuu siltä, että toisilla on niitä melkoinen määrä.

— Eikä tässä jouda vielä pelkästään muistelemaan, avustajan homma jatkuu varsin tiiviinä ainakin neljässä lehdessä. Kerran opittu kymmensormijärjestelmä toimii yhä, ja ajatuskin luistaa vielä jotenkuten...

EK.

Itsenäisyysjuhla Sakkolan väelle

Suomen itsenäisyyden 75-vuotisuuden kunniaksi myös Sakkolan väelle tullaan järjestämään juhlatilaisuus. Suvanto-Säätiön hallitus pohti

juhlan ajankohtaa maaliskuun alun kokouksessaan, ja päättyi järjestämään juhlat kesäkuun 9. päivänä.

Päivä on tiistai, ja tilaisuus järjestetään Lempäälässä. Hakkarin kou-

lu ja liikuntahalli on jo varattu tilaisuutta varten. Juhlaan kutsutaan kaikkia sakkolalaisia — niin Sakkolassa syntyneitä kuin heidän jälkipolviaankin.

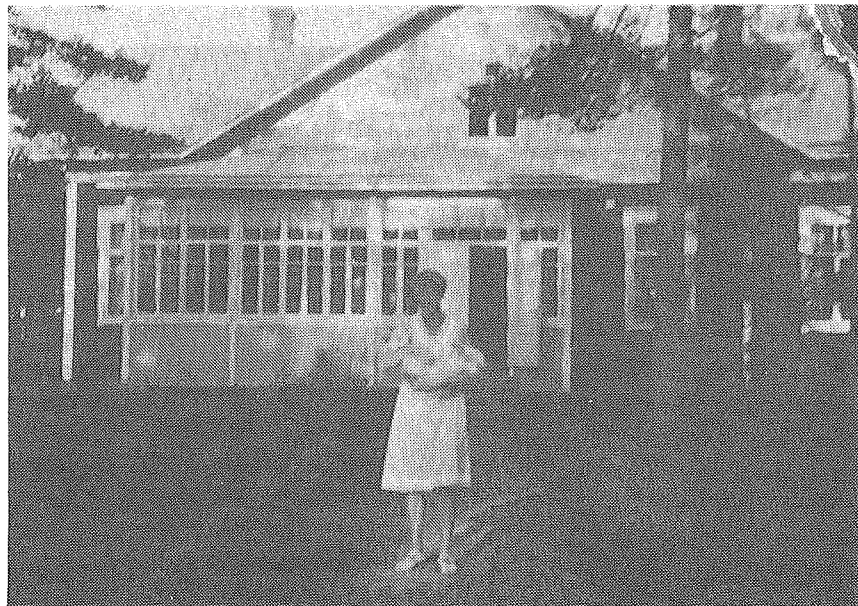
Muistojen makupaloja

Taas kerran kuuntelin Esteri Loposen lähettämää kasettia, jonka olivat Jaakko Nurmesniemi ja Elli Pulakka valmistaneet Sakkolaan tekemäänsä retkestä.

Eipä ole unohtuneet nuo kauniit rannat, metsät, pellot, niityt ja joet. Kaikki ovat säilyneet ja kaipaus on yhä suuri sinne lapsuuden ja nuoruuden maille. Tuo kuva auttaa muistamaan kodin Kiviniemessä. Se oli rakas ikävistäkin muistoista huolimatta. "Kuolema on kuolema, tapahtui pa se missä hyvänsä", lohdutti Vaalinnoin mummo minua käydessään tervehtimässä minua ja yhdessä muistelimme vanhempiani. Äkki-kuolema oli Vaalinnoin mummonkin kohtalo. Junan alle oli jäänyt. Se oli tapaturma ja ei väkivalta, kuten vanhempieni. Olisi ollut helpompi kestää kuin rikoksen uhriksi joutuminen. Se on ollut taakka minulle ja siksi masentavaa.

Talon syytä se ei ollut ja siksi se on rakas muisto kaikesta pahasta huolimatta. Vaikea oli löytää paikkaa, missä olisi ollut sama kodin tuntu kuin Kiviniemen metsämökissä. Löytyi kuitenkin. Nykyinen asuinpaikkani on Kanadan Ontariossa Parrey Soundin lähellä - annoimmekin paikalle nimeksi Kiviniemi. Tämä on ainoa paikka, mikä on todella tuntunut kodilta. Entinen Karjalan Kiviniemi on kovin erilainen verrattuna tähän vaahteroiden ympäröimään paikkaan, mutta eri tavalla kaunis. Jo vuoksi oli kilometrin päässä. Täällä järvi on kalliomäen alla. Ero on suuri, mutta ehkä juuri se on parasta.

Minulla on paljon mukavia, mieluisia muistoja muualtakin Suomesta. Meikäläiselle koko Suomi on muistoa vain. Kerron yhden muiston

Metsämökki ja Klaudia Pelkinen kuvassa vuoden 1930 tietämistä.

Äänekosken ajoilta.

Suvannon Seudussa oli Juho Naskalin kuolinilmoitus. Hän järjesti kuorma-autollaan muurainkeruumatkan, Saarijärven salomaille. Paikka oli rahkasammaleinen ja vai-vaiskoivuinen. Muuraimia oli runsaasti ja ilmakin tuoksui niille. Jo Sakkolan Myllytorpan ajoilta oli muurain eli lakka minusta parhaita "hedelmiä" mitä pohjoisessa kasvoi. Silloin vain olin liian pieni keruuretkille soisille paikoille. Aina kuitenkin kuulin Sakkolan suursuosta, missä noita pohjolan appelsiineja oli runsaasti.

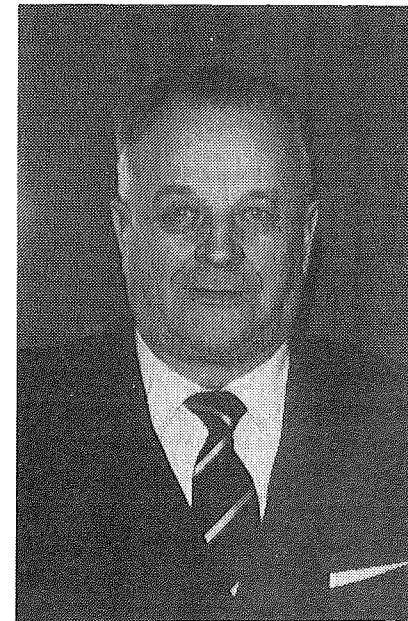
Tuo Saarijärven retkemme olikin toteutunut toive päästä näkemään seutuja, missä nuo ihanan tuoksuiset ja erikoisen makuiset marjat kasvovat. Meitä oli monta matkassa.

Muistan Naskalin työt Airin ja Annelin ja heidän äitinsäkin oli varmasti mukana. Meitä Pelkisiä oli kai viisi. Naskalin Airihan oli meidän Airin luokkatoveri Äänekosken yhteiskoulussa.

Kovin kaukana on tuokin aika jo. Airitkin ovat jo 57-vuotiaita? Mihin ovat vuodet kadonneet? Liian nopeasti on elämä rientänyt ohitsemme. Liian, liian nopeasti. Jää vain aikojen toivoretket ja sukupolvet painuvat unholaan!

Kun nykyisin kiertää elämässään viimeisiä kierroksia maalia kohden, on hyvä asia, että on kauniitakin muistoja raskaiden aikojen tapahtumissa. Kaikkinaan kultaisen hohtoa ja ikävät asiat häipyvät kauniiden muistojen loisteeseen. Terveisin

Klaudia Pelkinen

80 VUOTTA täytti 6. 2. 1992 maanviljelijä Väinö Rastas Punkalaitumella. Hän on Punkalaitumen Karjalaiset ry:n perustajajäsen vuodelta 1947 ja pitkäaikainen joh-

**VUOSIA
TÄYTTÄ-
NEITÄ**

tokunnan jäsen, ollut myös kokousedustajana ja sihteerinä, kuulunut kirkkovaltuustoon, tuottajien johtokuntaan, osuuskaupan hallitukseen puheenjohtajana sekä ollut monissa kunnallisissa luottamustehtävissä.

Väinö Rastas palveli asevelvollisena KTR 2:ssa, talvisodassa 1 ErPtrissa (Rautu, Kiviniemi, Kelja...), jatkosodassa II/KTR 2:ssa (... Latva, Petroskoi, Käsnäselkä, Loimola). Hän on sotilasarvoltaan vääpeli ja saanut kunniamerkit Vm 1 ja Vm 2. Hänen harrastuksistaan mainittakoon metsästys ja (kotikylässään Riiskassa) urheilu.

80 VUOTTA täytti 21. 2. 1992 Toivo Aabraham Hahtikari Punkalaitumella. Hän on talvisodassa ErP 6:ssa ja jatkosodassa KevPsto 12:ssa palvellut sotaveteraani, sotilasarvoltaan korpraali. Toivo Hahtikari on osallistunut nuorisotyöhön ja harrastanut musiikkia, etenkin hanurinsoittoa. Kotikylä Sakkolassa Lapinlahti.

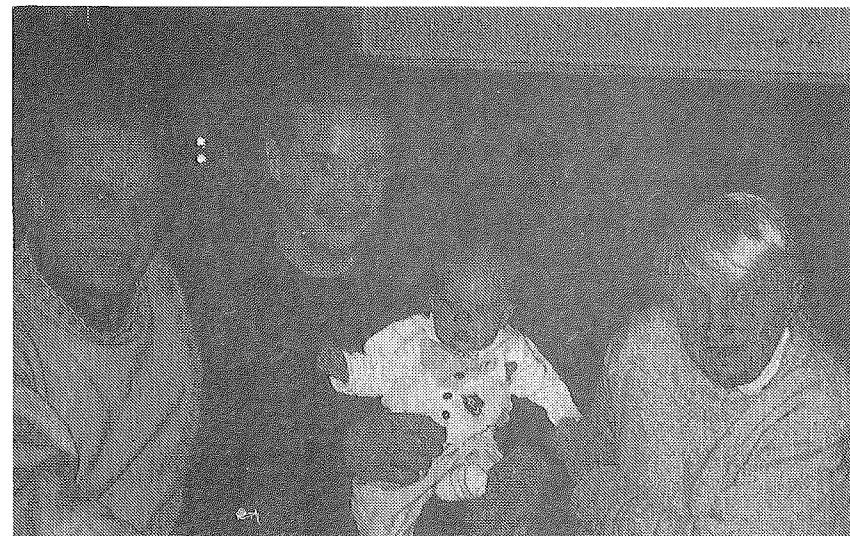
80 VUOTTA täytti 28. 2. Lempäälässä asuva Viljam Pylkä. Hänenhän tunnetaan Tuntemattoman Sotilaan Rokan henkilöhahmona.

70 VUOTTA täytti 22. 1. Sievi Ahtiainen o.s. Makkara Lempäälässä. Hän on lähtöisin Haparaisista.

70 VUOTTA täytti 22. 1. 92 Soini Kekki Lempäälän Kuljussa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Haparainen. Soini Kekan ammatti on maanviljelijä, harrastuksena hänellä metsästys ja kalastus.

70 VUOTTA täytti 20. 1. 1992 Pentti Olavi Saksanen Punkalaitumella. Hän on jatkosodassa 14/JR 57:ssä palvellut sotaveteraani, sotilasarvoltaan korpraali. Kotikylä Sakkolassa Riiska.

50 VUOTTA täytti 6. 2. viljelijä Seija Purontaa Vesilahdessa. Sakkolaisjuurinen tilallinen harrastaa näyttelystä ja lausuntaa, ja toimii lukuisissa yhdistyksissä.

Onnea Klaudialle

Klaudia Pelkinen täytti 14. 3. 92 85 vuotta. Hän on monet vuodet kirjoitellut Suvannon Seutuun lapsuus- ja nuoruusmuistojaan, että sakkolalaisetkin hänet jo hyvin tuntevat, ei vain kiviniemeläiset. Noin

vuosi sitten on otettu tämä valokuva, missä Klaudia on neljän polven potretissa mukana. Vasemmalta hänen poikansa Pentti, Pentin poika Roy, Royn poika Benjamin ja Klaudia.

E. L.

Tilaa sinäkin Suvannon Seutu

— omaan kotiin tai läheiselle lahjaksi —

— uusia juttuja, tarinoita vuosikymmenten takaa —

— 8 numeroa vuodessa, tilaushinta 70 markkaa —

Suvannon Seutu puh.
(931) 748 448 iltaisin

KUOLLEITA

Helmi Äikäs, o.s. Karonen. Syntyi 25. 1. 1905 Sakkolassa. Kuoli 3. 2. 1992 Helsingissä. Kotikylä Sakkola Haitemaa.

Tatti Toivo, kuoli 20. 1. 1992 Nokialla. Hän oli syntynyt 26. 3. 1929 Riiskassa.

Hinkkanen Aino, kuoli 27. 1. Ruovedellä. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Hovinkylä. Siunaustilaisuus pidettiin 8. 2. 92 Ruoveden kirkossa.

Lempi Siviä Sivuranta, o.s. Huuska, syntynyt Sakkolassa 20. 3. 1905, kuoli 18. 2. 1992 Huittisissa. Hänen viimeinen kotipaikkansa oli Punkalaidun. Siunaus toimitettiin Helsingissä Honkanummen kappelissa 7. 3. lähiomaisten läsnäollessa.

Eeva Kuisma, o.s. Haapsaari, nukahti kuolonuneen loppiaisenä 6. 1. 92 kotonaan Järvenpäässä. Hän oli syntynyt 24. 1. 1913 Metsäpirtissä Saaroisten kylässä.

Solmittuaan avioliiton kanttori Antti Kuisman kanssa, hänestä tuli myös sakkolalainen Haitemaan kylään, ja heidän sopusointuinen yhteinen taipaleensa kesti yli 60 vuotta. He viettivät timanttihäitä viime keväänä.

Eeva Kuisma oli vireähenkinen ja valoisa olemukseltaan, ja ehti nelilapsisen kotiaidin monien vaativien tehtävien lisäksi osallistua lukuisiin hyviin rientoihin myös kotipiirin ulkopuolella. Useilla eri paikkakunnilla, puolisonsa virkapaikoilla asuesaan hän oli aina aktiivisesti mukana mm. seurakunnan lähetyspiirissä,

paikkakunnan martoissa ja maatalousnaisten järjestössä.

Järvenpään siunauskappelissa 25. 1. 92 lääninrovasti Matti Korppi-Tommola siunasi Eeva Kuisman vanhurskasten lepoon, odottamaan ylösnousemuksen uutta aamua. Kanttoriurkuri Erkki Rajamäki lauloi Armas Maasalonsäveltäjän Hautalaulun ja Kreetta Haapasalon laulun Mun kanteleeni kauniimmin. Kanttoriurkuri Katri Takala soitti uruilla surusoiton ja saattosoiton.

Runsaasti kukitetulta haudalta siirryttiin muistotilaisuuteen Laurilan seurakuntakotiin, jossa salin täyttävä lähiomaisten, sukulaisten ja ystävien joukko vietti iltapäivää kauniiden muistojen, laulujen ja puheiden herkistämistä ja jälleennäkemiseen luottavina.

Aulis A-o

Evakkoon lähtö

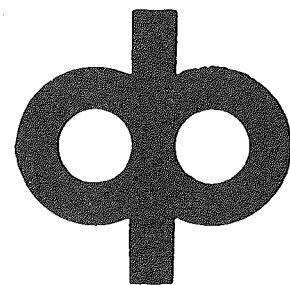
Jäi sinne mun kotini autio,
ei ovea lukkoon, salpioon.
Vain tyhjä polku ja kylmä lies,
niitä katseli vartiomies.

Jäi sinne ovet loukolleen,
ja liesi kylmäksi hiilloksilleen.
Ei ikkunan ruudusta loista valo,
kohta leimuaa sodan palo.

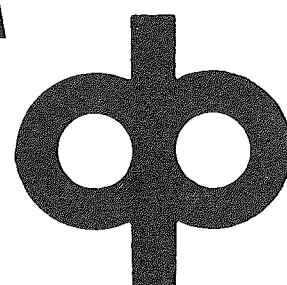
Ja tummana hohtaa kotikunnas,
siell' sotilas seisoo, ei järkytä kunnas.
Vain kuoleman rumpu lyö sodan tahdin,
siell' seisot sun kutsui kohtalon mahti.

Oi itke mun sieluni tyhjyyttä elon,
käyn polkua orvon, tunnen tuskan ja pelon.
Vie tieni nyt vieraitten kunnaille, kedon,
jumaläiti sun suojaasi pyydän ja vetoon.

Martta Karvonen-Olesen

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ
TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

Aatami, kotikutoinen filosofi

Aatamia ei enää ole, mutta hän oli ja eli ainakin kolmekymmenluvun puolivälissä. Kooltaan Aatami oli pienehkö, mutta hyvin sopusuhtainen mies. Hän käytti kesäisin puolireiteen ulottuvaa hurstipaitaa, joka oli sidottu vyötäisiltä kapealla nahkavyöllä kiinni. Varusteisiin kuuluivat mustat housut ja saappaat sekä kovalippainen musta lakki. Hänellä oli vanhakin korpinmusta ja ajan tavan mukaan takaa tasaiseksi leikattu tukka. Aatamilla oli erikoiset silmät. Mustanruskeina ne tuikkivat mustan parran kehystämistä kasvoista antaen hänelle lähes velhomaisen ilmeen. Aatami ei nauranut koskaan muuta kuin silmillään, mutta silloin niihin tuli ilikikurinen ilme, joka kertoi, että juttu oli ollut kertomisen arvoinen. Ja sellaisia Aatamin jutut olivat kuulijoidenkin mielestä.

Aatami oli ollut nuorena miehenä tilapäistöissä kotikylänsä taloissa. Eräänä keväisenä iltapäivänä isäntä oli ilmoittanut, että aamulla lähettään takametsään halkomaan aidaksia. Emäntä tiesi, että siellä viivytään koko päivä, ja oli leiponut evääksi lanttupiirakat, sopivan kokoiset yhden päivän tarvetta varten. Kuinka nyt kävikään niin, että emäntä oli pannut toiseen piirakkaan niin paljon lanttua, ettei siihen enää lihaa sopinutkaan. Kaikki liha piti siis panna toiseen piirakkaan.

Jouluksihan se kottukin kenkärajansa säästää.

Johonkinhan se joki menis, jos ei penkereet pitäis.

Aatami oli pitänyt emännän toimia silmällä, ja kun aamulla otettiin eväät mukaan, hän pistikin sen lihaisan piirakan omaan reppuunsa. Kun sitten tuli ruoka-aika, Aatami valiteli ruokailupaikan olevan kovin aurinkoisen. Hän siirtyi toiseen paikkaan ja istui selkää isäntään päin.

Aatami oli kova tupakkamies. Kun rajan sulkeuduttua ei enää saanutkaan sitä venäänlehteä, jota hän oli tottunut piipussa polttamaan, hän siatoi piipun ja tupakkakukkaron yhteen ja heitti koko roskan — kuten hän sanoi — karjarakennuksen harjan yli. Sillä hetkellä astui tupakkalakko voimaan.

Vuoden viljasato oli siihen aikaan yhtä merkittävä keskustelunaihe kuin se on ollut myöhemminkin. Kun eräältä isännältä kysyttiin, millainen vuoden tulos oli ollut, hän vastasi, että se oli ollut parempi kuin edellisellä syksynä. Aatami kertoi mietti-neensä tätä vastausta kauan. Kyllä se vuodentulo on ollut huono, kun ainakin kaksikymmentä vuotta se on ollut aina parempi kuin edellisenä vuonna, eikä se vielä nytkään ollut edes kylän keskitasoa.

SANANPARSIA

Jos on likki, ei ni puske, ja jos on ettääl ni ammuu.

Aatami kertoi olleensa eräänä keväänä töissä jonkin kylän suurimassa talossa. Isäntä oli iso ja vahva mies. Kun sitten illalla palattiin metsätöistä — aurinko tosin oli jo alhaalla — isäntä ilmoitti olevansa niin väsynyt, ettei jaksanut enää kävellä vajaata kilometriä kotiin. Hän kaatuukin nyt tähän. Aatami sieppasi kirveen ja katkaisi pari puuta sanoen, että koita nyt pysyä pystyssä sen aikaa kun hän kaataa tuosta muutama puun ristiin. Kaadu sitten niiden päälle. Kun isäntä kysyi, mitä Aatami sillä tarkoitti, hän kertoi sano-neensa, että hän hakee hevosen ja rat-taat. Jos isäntä kaatuu maahan asti, ei niin isoa miestä pysty millään nostamaan rattaille. Puiden päältä hänet voisi ainakin sinne vierittää. Nyt huomasi jo isäntäkin Aatamin vin-keet. Jalkaisin kuljettiin loppumatka kotiin.

Vaikka Aatamin puheissa oli hyvinkin vahvaa ironiaa, en usko, että hän halusi puheissaan olla ilkeä, vielä vähemmän vahingoittaa ketään. Olen usein miettinyt, että Aatami näitä sattumuksia kertoillessaan ehkä yritti keventää omassa elämässään eteen tulleita vaikeuksia. Mistäpä sen tietää.

Uuno Pulakka

Jos ei kylmä kynttelinä, eikä pauku paavalina niin ei ole kelpoa ke-sästä.

Ei se hiir närttie alle kuole.

121793KESTOT/000000001
HYNNÄ TAUNO
KURKIPOLKU
37550 MOISIO

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

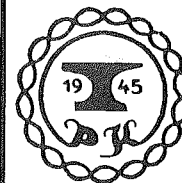
SAKKOLAN JUHLAT

Tampereella
ensi kesänä
8. — 9. 8. 92.

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvoa — palvelee

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI,
PUH. (935) 81 204, iltaisin (935) 81 435,
Autopuh. 949 239 535

Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1992 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 748 448

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
Lempäälän-Viialan Osuuspankki
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Uno Pulakka